

dermed vil skabe den størst mulige Frihed og ønsker Bevarelsen af Foreningsretten i dens fulde Omfang, altsaa intet Indgreb i Foreningernes Ret til i øvrigt at leve og trives saa frit, som de hidtil have kunnet det i Danmark. Det er der Enighed om, og saa finder man vel nok til syvende og sidst de praktiske Regler, der kunne anvendes dertil, og der er i den Henseende utvivlsomt et brugeligt Grundlag i det foreliggende Forslag.

Det allervanskeligste Stridsspørgsmaal er vel Afstemningen i Kommunerne om Bevarelsen eller Nedlæggelsen af Kroerne. I saa Henseende have vi nu haft et Eksempel ved en Art Prøveafstemning, der var foranstaltet i Høng. Det ærede Medlem fra Nibe (Kvist) omtalte den. Jeg kan oplyse, at der i den nærmeste Fremtid vil komme nogle tilsvarende Prøveafstemninger, to i Holbæk Amt og to i Jylland, hvis jeg ikke husker fejl i Ringkøbing Amt. Jeg tror, dette har sin Nytte, fordi det vil give os en solid Grund at staa paa under denne Vinters Forhandlinger om dette Spørgsmaal. Man vil derigennem faa nogen Besked om, hvorledes saadanne Afstemninger virke i det praktiske Liv. Hvad man hidtil har haft af Afstemning, har ikke været synderlig værdifuldt. Thi at den Slags Afstemning, som tilvejebringes ved, at man gaar omkring med en Adresse for Kroen eller mod Kroen, ikke er meget værd, ville vistnok alle ærede Medlemmer være paa det rene med. Jeg er ikke vis paa, at man ikke undertiden kan finde det samme Navn baade under Adressen for Kroen og under Adressen mod Kroen. Men nu faa vi nogen Erfaring at bygge paa her; det vil sikkert være vejledende under de kommende Forhandlinger.

Det ærede Medlem fra Nibe gjorde opmærksom paa, at Afstemningen i Høng var et Argument mod Lovforslagets Regler i § 14. Det synes jeg, at han til en vis Grad har Ret i. Det har ved Afstemningen i Høng vist sig, at det er meget svært at vække saa stærk Interesse for hele dette Spørgsmaal, at man kan tænke sig, at $\frac{2}{3}$ af Kommunens Beboere virkelig skulde give Møde for at udtrykke deres Stemning mod Kroen. Paa den anden Side synes det mig ogsaa, at Afstemningen i Høng viser, at det vil være meget betænkeligt at lade Spørgsmaalet afgøre ved simpel Majoritet af de afgivne Stemmer uden noget som helst Hensyn til, hvor stor en Del af de stemmeberettigede der overhovedet har deltaget. I Høng har der, som det ærede Medlem nævned, af 815 Vælgere været

128, der stemte mod Kroen, og der vil vistnok fra alle Sider være Enighed om, at det vil være for ringe et Grundlag at nedlægge en Kro paa, idet altsaa langt den største Del af Beboerne i Kommunen ikke interesseres sig for Spørgsmaalet. Mit foreløbige Indtryk er dette, som jeg tænker, de følgende Afstemninger ville bekræfte, at man i de Bestemmelser, som foreligge i Lovforslaget, har været for streng, er gaaet for vidt i sit Krav til, hvor stort et Antal Stemmer der skal være afgivet for Nedlæggelsen, men at man paa den anden Side ikke helt kan overlade det til en almindelig Flertalsafstemning. Jeg skulde tro, at man kom til at finde en Mellemvej for at komme til et rigtigt Resultat.

Man har fremsat den Betragtning, at man godt kunde overlade det til Kommunalbestyrelsen, det ærede Medlem for Københavns 13de Valgkreds (Meyer) stod paa dette Standpunkt, dog saaledes, at han tænkte sig, at Kommunalbestyrelsen kunde appellere til Vælgerne. Jeg maa tilstaa, at jeg ikke har megen Sympati for at gaa denne Vej. Mit Indtryk er, at vore kommunale Valg derved for en stor Dels Vedkommende vilde blive Valg netop om Afholdsspørgsmaalet, det vilde det i alt Fald blive i overmaade mange Kommuner, men det vilde være at sprænge Partirammerne, hvis Striden vilde komme til at staa først og sidst om dette Spørgsmaal, og det vil jeg ikke anse for sundt. Det er et vigtigt Spørgsmaal, men det skal ikke gøres til et Sektererspørgsmaal, der vilde blive det egentlige Kampspørgsmaal i vore Kommuner, som det er blevet det andre Steder, f. Eks. i Norge. Jeg er bange for, at det vilde blive det, hvis Afgørelsen paa dette Omraade blev lagt i Kommunalbestyrelsernes Haand. Jeg ser ikke nogen Betænkelighed ved, at man giver et Mindretal af Vælgerne Ret til at kræve Kommuneafstemning. Det er det, Forslaget gaar ud paa; det gaar ikke ud paa, at der altid skal være Kommuneafstemning. Kærnepunktet er, at en vis Brøkdel af Vælgerne skal have Ret til at kræve en saadan Kommuneafstemning, og det forekommer mig ikke at være noget farligt Princip.

Til Slut skal jeg blot sige, at det er mit Indtryk, og jeg tror, at alle ærede Medlemmer have faaet det samme Indtryk, at de frivillige Afholdsbestræbelser i Danmark i de sidste Aartier have vundet en overmaade smuk Sejr og ere gaaede overordentligt stærkt fremad i den Retning, som man fra Afholdsbevægelsens Side ønsker; dette betyder naturligvis ikke, at vi